

Stanovisko Výboru regiónov – Rámec kvality EÚ pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie

(2015/C 019/11)

Spravodajca	Pavel Branda (CZ/EKR), zástupca starostu obce Rádlo
Referenčný dokument	Oznámenie „Rámec kvality EÚ pre predvídanie zmien a reštrukturalizácie“ COM(2013) 882 final

I. VŠEOBECNÉ PRIPOMIENKY

VÝBOR REGIÓNOV

Dosah na miestnej a regionálnej úrovni

1. pripomína, že reštrukturalizácie a štrukturálne zmeny sú všeobecne považované za súčasť prirodzeného ekonomického rozvoja;
2. upozorňuje, že vplyv reštrukturalizácií je najviac citelný na regionálnej úrovni. Môžu mať vplyv na štrukturálny rozvoj regiónov a ich strednodobú až dlhodobú konkurencieschopnosť. Preto sú potrebné regionálne prístupy (decentralizované politiky prispôbené miestnym potrebám a implementované so zapojením kľúčových partnerov)⁽¹⁾;
3. pripomína, že reštrukturalizácia má obzvlášť výrazný dosah na menej rozvinuté regióny, ktoré majú zvyčajne menej konkurencieschopnú a inovatívnu priemyselnú štruktúru a vysokú mieru nezamestnanosti, a preto treba venovať osobitnú pozornosť tomuto typu regiónov;

Prístup zahŕňajúci všetkých kľúčových partnerov

4. preto víta, že v rámci kvality sa uznáva spoločná zodpovednosť všetkých zainteresovaných strán vrátane regionálnych orgánov. Upozorňuje, že uvedená problematika sa týka aj miestnych orgánov, predovšetkým väčších miest, v ktorých je najväčšia koncentrácia zamestnávateľov a ktoré zohrávajú rozhodujúcu úlohu, keďže určujú hospodársky rozvoj menších mestských stredísk vo svojich spádových oblastiach;
5. poukazuje na to, že spoločné riadenie je kľúčovým predpokladom úspechu navrhovaných prístupov. Posilňovanie partnerstiev všetkých dôležitých aktérov by mala podporovať aj EÚ. Dôležitá je aj koordinačná úloha štátu, regionálnych a miestnych orgánov, keďže zamestnanci a zamestnávatelia majú na procesy reštrukturalizácie často rozdielny názor;

Väzba na ciele stratégie Európa 2020

6. sa domnieva, že na úspešnú realizáciu stratégie Európa 2020 je v súčasnej sociálno-ekonomickej situácii nevyhnutné zamerať sa predovšetkým na zvyšovanie zamestnanosti (vytváranie a zachovanie pracovných miest);

Zameranie na predvídanie zmien (vnútorný trh/potrebné zručnosti)

7. kladie veľký dôraz na predvídanie zmien a schopnosť všetkých zainteresovaných strán prispôbiť sa zmenám. V rámci tohto úsilia existujú tri línie:

— dokončiť vnútorný trh EÚ a podporovať zamestnanosť v EÚ,

⁽¹⁾ Návrh zhrnutia výskumného projektu „Efekty reštrukturalizácie na regionálnej úrovni a prístupy k riešeniu následkov“ nadácie Eurofound, prezentácia na konzultáciu spravodajcu stanoviska s kľúčovými partnermi 30.6.2014 v Bruseli.

- pomôcť zamestnancom, uchádzačom o zamestnanie a všeobecnejšie všetkým hospodárskym aktérom získať a zdokonaľovať zručnosti potrebné počas celého pracovného života (schopnosť predvídať zmeny, sebahodnotenie a tvorivosť, ako aj sebestačnosť a podnikateľský duch),
- zlepšiť pracovné podmienky, keďže neistota zamestnania a reštrukturalizácia môžu predstavovať prekážku z hľadiska konkurencieschopnosti;

Úloha EÚ

8. víta súčasné iniciatívy Komisie, akou je napr. Európske stredisko pre monitorovanie zmien (EMCC) alebo Európsky monitor reštrukturalizácie (ERM) ⁽²⁾ a navrhuje, aby sa ešte viac posilnili, napríklad prostredníctvom individuálneho poradenstva prispôbeného miestnym a regionálnym orgánom v konkrétnych situáciách;
9. takisto oceňuje zameranie výskumných činností nadácie Eurofound na dosah reštrukturalizácií na regionálnu úroveň, ktorá tak v posledných rokoch účinne reaguje na informačný deficit v tejto oblasti;
10. oceňuje, že Komisia v oznámení katalogizuje osvedčené postupy a že navrhuje, aby boli prijaté na dobrovoľnom základe. Ďalej odporúča Komisii venovať sa požiadavkám Európskeho parlamentu a Výboru regiónov ⁽³⁾, aby revidovala právny rámec týkajúci sa informovania pracovníkov a konzultácií s nimi v súvislosti s predvídaním a riadením reštrukturalizácie, kde sama Komisia vo svojom oznámení pripomína existujúce nedostatky v tejto oblasti;
11. navrhuje, aby pri vyhodnocovaní uplatňovania rámca kvality Komisia spolupracovala so všetkými zainteresovanými partnermi a aby v tomto procese zohľadnila aj existujúce postupy či dohody partnerov v jednotlivých členských štátoch;

Zásada subsidiarity a proporcionality

12. upozorňuje, že rámec kvality navrhnutý Komisiou ako súbor odporúčaní a osvedčených postupov, ktoré Komisia odporúča prijať na dobrovoľnom základe, neodkazuje na žiaden konkrétny právny základ v zmluvách a predstavuje právny nástroj *sui generis*, ktorý takisto nie je v zmluvách explicitne uvedený. Postup Komisie preto neumožňuje Európskemu parlamentu zaujať osožné stanovisko. Keďže však možno povedať, že návrh Komisie spadá do rámca spoločných právomocí Únie a členských štátov v oblasti sociálnej politiky definovaných v článkoch 151 a 153 ZFEÚ, a vzhľadom na to, že výmena skúseností a príkladov osvedčených postupov na úrovni EÚ má jasnú pridanú hodnotu, návrh Komisie sa zdá byť v súlade so zásadou subsidiarity a proporcionality;

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

Úloha miestnych a regionálnych orgánov pri predvídaní zmien

Mapovanie potrieb, pokiaľ ide o pracovné miesta a zručnosti

13. vyzdvihuje úlohu, ktorú zohrávajú miestne a regionálne orgány pri predpovedaní potrieb, pokiaľ ide o zručnosti, a ich zladzovaní s potrebami trhu práce ⁽⁴⁾, a to najmä prostredníctvom opatrení v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a podpory podnikania mladých ľudí. Členské štáty by si mali byť tejto úlohy vedomé a mali by miestnym a regionálnym orgánom poskytnúť zodpovedajúce zdroje na uľahčenie prechodu mladých ľudí od vzdelávania k zamestnaniu, keďže najmä miestne a regionálne orgány často zohrávajú úlohu poskytovateľov služieb v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zamestnanosti ⁽⁵⁾;

⁽²⁾ Napríklad databáza ERM Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (Eurofound) týkajúca sa nástrojov na podporu reštrukturalizácie poskytuje informácie o opatreniach v členských štátoch Európskej únie a Nórsku.

⁽³⁾ Pozri bod 12 Uznesenia Výboru regiónov k politickým prioritám na rok 2014 na základe pracovného programu Komisie (RESOL-V-009, 29.11.2013) a bod 29 stanoviska Výboru regiónov CARS 2020 [ECOS-V-038, spravodajca pán Buchmann (AT/ELS), 8.10.2013].

⁽⁴⁾ V prieskume platformy na monitorovanie stratégie Európa 2020, ktorá hodnotí hlavnú iniciatívu „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“, sa väčšina opýtaných miestnych a regionálnych orgánov domnieva, že hospodárska kríza urýchlila štrukturálne zmeny na trhu práce, zvýšila nezamestnanosť a viedla k zväčšeniu nesúladu dostupných zručností a požiadaviek zamestnávateľov.

⁽⁵⁾ Stanovisko na tému „Rámec kvality pre stáže“, COR-2014-00111.

Podpora mobility

14. znovu opakuje, že otázky ako profesijná mobilita alebo vyvažovanie ponuky a dopytu na trhu práce na miestnej úrovni majú rozhodujúci vplyv na účinnosť reštrukturalizácie. Mala by sa podporovať najmä mobilita pracovníkov, a to prostredníctvom poskytovania personalizovaných služieb v oblasti hľadania pracovných miest, stáží a školení, aby títo pracovníci mohli prispôbiť svoje zručnosti požiadavkám trhu práce⁽⁶⁾. To sa týka predovšetkým osobitných skupín, ktoré čelia dlhodobej nezamestnanosti (mladí ľudia, ľudia s nízkou kvalifikáciou, starší ľudia, imigranti a ľudia so znevýhodneniami);

15. v prípade hraničných regiónov zdôrazňuje, že je dôležité podporovať skutočnú cezhraničnú mobilitu pracovných síl odstránením prekážok v oblasti pracovného práva a sociálneho zabezpečenia (odstránenie daňových prekážok, umožnenie prenosu dávok v nezamestnanosti a prevodu dôchodkových nárokov)⁽⁷⁾. Miestne a regionálne orgány môžu zohrávať dôležitú úlohu aj v oblasti poradenstva pre dochádzajúcich pracovníkov s využitím služieb Európskeho portálu pre pracovnú mobilitu (EURES) alebo existujúcich cezhraničných štruktúr⁽⁸⁾;

16. nabáda samosprávy, aby viac spolupracovali, pokiaľ ide o výmenu informácií o ponukách práce, ktoré sa objavujú na danom miestnom a regionálnom trhu. Spoločné opatrenia na podporu individuálnej mobility a výmeny informácií o trhoch práce by mohli pomôcť zvýšiť zamestnanosť v povolaniach, o ktoré je záujem a pre ktoré na danom miestnom či regionálnom trhu neexistuje odborná príprava;

Podpora prispôsobenia regionálneho hospodárstva

17. víta oznámenie Európskej komisie o obnove európskeho priemyslu [COM(2014) 14 final] predložené v januári 2014 a vyzýva Komisiu, aby začlenila predvídanie zmien a riadenie reštrukturalizácie medzi aktívne opatrenia na podporu širšej európskej priemyselnej politiky. Štrukturálne zmeny majú dosah na priemysel v regiónoch a v mestách. Nazdáva sa preto, že každá diskusia o štrukturálnych zmenách sa musí zaoberať úlohou priemyselnej a regionálnej politiky pri predvídaní týchto zmien;

18. zdôrazňuje úlohu miestnych a regionálnych orgánov pri využívaní štrukturálnych fondov EÚ, ako je Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja, ako aj Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii v príslušných regiónoch, na podporu vytvárania kvalitných pracovných miest a sociálne spravodlivých prechodov na trhu práce. Aby bolo financovanie opatrení spojených s predvídaním zmien a reštrukturalizáciami udržateľné, je vhodné ho zabezpečiť z viacerých zdrojov;

19. podčiarkuje význam výskumno-inovačných stratégií založených na inteligentnej špecializácii RIS3, pokiaľ ide o umožnenie zmien, ktoré považujú regióny za prvoradé. RIS3 je už zo svojej podstaty procesom zameraným na dosiahnutie zmien predovšetkým v podnikateľskom prostredí, čím pomáha regiónom získať prístup k najlepším inovatívnym zručnostiam a najlepším partnerom. Európska spolupráca zdôrazňovaná v procese RIS3 pridáva značnú hodnotu uskutočňovaniu štrukturálnych zmien;

Úloha miestnych a regionálnych orgánov pri riadení procesov reštrukturalizácie

Podpora partnerstiev

20. sa domnieva, že najdôležitejšou úlohou miestnych a regionálnych orgánov v rámci reštrukturalizácie je koordinácia všetkých zainteresovaných strán. Stále koordinačné štruktúry sa v praxi ukázali ako kľúčové pre rýchlu a účinnú reakciu na regionálnej úrovni;

⁽⁶⁾ Výhľadové stanovisko Výboru regiónov na tému „Faktory úspechu miestnych a regionálnych stratégií na predvídanie a sprevádzanie procesov reštrukturalizácie“, CdR 340/2006 fin.

⁽⁷⁾ Úloha miestnych a regionálnych orgánov pri podpore rastu a zamestnanosti, CDR1186-2012_00_00_TRA_AC.

⁽⁸⁾ 87 % respondentov prieskumu „Hodnotenie stratégie Európa 2020 v polovici jej uplatňovania z pohľadu miest a regiónov“ uviedlo, že cezhraničné väzby by sa mali zohľadňovať a stratégie (vrátane stanovenia cieľov) by mali spájať regióny na základe geografickej blízkosti a prepojenosti.

21. EHSV podporuje výzvu, aby sa na európskej úrovni konalo v znamení väčšej koordinácie a spolupráce medzi politickými opatreniami a útvarmi Komisie, agentúrami a početnými monitorovacími strediskami, aby sa rozhodnutia podnikov prechádzajúcich reštrukturalizáciou podporovali jednoznačne a koherentne. Najmä MSP a najmenšie podniky by s cieľom pripraviť sa na reštrukturalizáciu mali využívať náležité a špecifické mechanizmy podpory a poradenstva ⁽⁹⁾.

V Bruseli 3. decembra 2014.

Predseda
Výboru regiónov
Michel LEBRUN

⁽⁹⁾ Stanovisko na tému „Reštrukturalizácia a pripravenosť na zmenu: aké ponaučenia vyplývajú z nedávnych skúseností?“, CCMI/102 – CESE 1591/2012.